

PLA D'ORDENACIÓ DELS RECURSOS NATURALS DE MONDRAGÓ

(2ª versió revisada)

DIRECTRIUS PER A L'ORDENACIÓ DE L'ÀREA NATURAL DE MONDRAGÓ

Com a conseqüència del segon període d'informació pública a que va ser sotmesa la part dispositiva (Directrius d'Ordenació) del Pla d'Ordenació dels Recursos Naturals de Mondragó, el present document recull la versió definitiva del Pla, una vegada incorporada part de les al·legacions presentades.

Palma, a 21 d'agost de 1992

El conseller d'Agricultura

Pere J. Morey

1. PRIORITATS I PRINCIPIS DEFINIDORS D'AQUEST PLA D'ORDENACIÓ DE RECURSOS

Recollint i assumint els principis inspiradors de la *Ley de Conservación de los Espacios Naturales y de la Flora y Fauna Silvestres*, es defineixen els principis rectors per a l'ordenació dels recursos naturals a l'àmbit de Mondragó. Aquests principis cal definir-los per tal que s'adaptin a les característiques dels recursos naturals de l'àrea estudiada.

1. És l'objectiu prioritari d'aquest Pla d'Ordenació la conservació íntegra, així com la millora, del patrimoni natural i cultural ubicat a l'àrea protegida de Mondragó.
2. És objectiu d'aquest Pla la utilització social òptima dels recursos naturals i socials, complint sempre l'objectiu prioritari de conservació i restauració.
3. La conservació íntegra del patrimoni natural exclou qualsevol tipus d'actuació que per la seva naturalesa o per la seva dimensió (quantitat o característiques) impliqui la disminució de la quantitat o de la qualitat de l'esmentat patrimoni. Entenem com a patrimoni natural el conjunt integral i integrat pels recursos biòtics, geològics, hidrològics i paisatgístics.
4. La conservació íntegra del patrimoni cultural comprèn la conservació del patrimoni arqueològic, la conservació i restauració del patrimoni etnològic i cultural, integrat pel conjunt d'edificacions característiques de la pagesia de Llevant. També incloem com a patrimoni cultural el bagatge toponímic i els usos tradicionals, és a dir, l'ús agrícola i ramader.

2. PROPOSTA D'UN RÈGIM DE PROTECCIÓ

És un objectiu d'un Pla d'Ordenació dels Recursos Naturals assenyalar els règims de protecció que convinguin, tal com estableix la Llei 4/1989 al títol II, article 4, epígraf 3c.

Les finalitats que recomanen aplicar un règim de protecció al territori de Mondragó, emparades en l'esmentada Llei, són la protecció de l'àrea natural i dels elements naturals amb interès singular que a Mondragó són principalment estètics, paisatgístics, recreatius i culturals. També és necessària la conservació de les comunitats biològiques, especialment de les zones humides, lligades als torrents.

Els règims de protecció que poden ser aplicats són definits per l'esmentada Llei 4/1989, i s'hi poden establir les següents categories:

- a) Parcs: àrees naturals poc transformades per l'explotació o ocupació humana que, per la bellesa dels seus paisatges, la representativitat dels seus ecosistemes o la singularitat de la seva flora, de la seva fauna o de les seves formacions geomorfològiques, posseeixin uns valors ecològics, estètics, educatius i científics, l'atenció dels quals mereixi atenció preferent.
- b) Reserves Naturals: són espais naturals, la creació dels quals té com a finalitat la creació d'ecosistemes, comunitats o elements biològics que per la seva raresa, fragilitat, importància o singularitat mereixin una valoració especial.
- c) Monuments Naturals: Són espais o elements de la natura constituïts bàsicament per formacions de notòria singularitat, raresa o bellesa, que mereixin ser objecte d'una consideració especial. També es consideraran Monuments Naturals les formacions geològiques, els jaciments paleontològics i altres elements de la gea que reuneixin un interès especial per la seva singularitat o importància dels seus valors científics, culturals o paisatgístics.
- d) Paisatges Protegits: Són aquells llocs concrets que pels seus valors estètics i culturals, mereixen d'una protecció especial.

Es considera que l'àrea estudiada és prou extensa, que no està modificada essencialment per l'explotació i l'ocupació humana, i que per la bellesa dels seus paisatges, pels seus ecosistemes, per la seva flora i fauna, per les seves formacions geomorfològiques i pel seu interès social, té valors ecològics, científics, culturals, educatius, estètics, etnològics i recreatius. Totes aquestes característiques fan que la seva conservació mereixi una atenció preferent.

Aquests motius originen que la figura de protecció més adient per a la conservació i preservació dels recursos naturals i culturals d'aquesta zona sigui la de Parc.

Per a les figures de protecció dels parcs naturals està previst:

- La possibilitat de limitació de l'aprofitament dels recursos naturals, amb la interdicció en tot cas dels usos incompatibles amb les finalitats que hagin justificat la seva creació.
- Als parcs es facilitarà l'entrada de visitants, amb les limitacions que garanteixin la conservació.
- Els òrgans gestors del parc elaboraran Plans Rectors d'Ús i Gestió, als quals es fixaran les normes generals d'ús i gestió del parc.

Per tal d'adequar la nomenclatura de la figura de protecció escollida amb el bagatge toponímic, es recomana evitar els noms de Cala Mondragó, o de Cala Montdragó, que són incorrectes; per aquest motiu es proposa com un nom adequat el de PARC NATURAL DE MONDRAGÓ.

3. DIRECTRIUS PER A L'ORDENACIÓ DE L'ÚS I LA GESTIÓ DEL PATRIMONI NATURAL

L'ús quantitativament més important, atenent el nombre d'usuaris, és l'ús recreatiu a la zona costanera i a la mar. Aquesta importància s'adiu amb les característiques idònies per al gaudi de la mar i les platges, en el seu paisatge i en l'arrelament d'aquest ús en la societat mallorquina, i per extensió en els visitants i turistes de Mallorca.

L'inici de l'ús recreatiu de Mondragó es pot situar amb el del segle. Aquest ús cal considerar-lo ja com a part del patrimoni cultural, i també les seves característiques, fins fa poc temps lliures dels serveis turístics massius que confereixen l'aspecte d'una zona desvinculada a la d'un paratge encara representatiu de les antigues característiques del litoral de Felanitx i Santanyí, amb les antigament molt freqüents cales i barrancs sempre lliures de la presència humana massiva.

A l'actualitat l'ús recreatiu està produint un conjunt d'afeccions negatives sobre el patrimoni natural, afeccions motivades principalment per un ús excessiu, indiscriminat i de vegades irrespectuós a determinades zones, que originen la contínua recessió de la qualitat del patrimoni natural.

Un exemple d'aquesta recessió és la que produeix a les zones de bosc i garriga més emprades per grans quantitats de població i situades a les proximitats dels accessos per carretera, que causen una contínua degradació del sotabosc i generen una incapacitat per al desenvolupament d'arbres joves, condemnant a una progressiva pèrdua de la superfície forestal.

Per tal de mantenir i millorar les actuals característiques del paisatge de Mondragó, entenent com a paisatge el conjunt d'elements ubicats al territori, es proposa la regulació basada en les següents directrius bàsiques:

1. Limitació de l'accés amb vehicles, el qual només serà permès a les zones senyalitzades. Ja que existeixen alguns drets de pas consolidats dels usuaris de les habitatges ubicats dins el Parc, cal establir un sistema d'accés selectiu mitjançant autoritzacions i claus de pany numerades. La ubicació recomanada dels tancaments es reflecteix al plànol de *Propostes d'Ordenació*, plànol núm.10. Aquestes limitacions d'accés es proposen a l'accés directe a la platja de s'Amarador, que prové del nucli de Santanyí, amb l'objecte d'eliminar la presència de vehicles just devora la platja i disminuir la pressió constant sobre la zona humida de l'Estany de s'Amarador. Limitació d'accés amb vehicle al vial provinent del Cap des Moro que connecta també amb s'Amarador, i limitació d'accés en vehicle a les proximitats del Caló des Burgit. Aquestes limitacions estan orientades a evitar la penetració indiscriminada de vehicles dins la garriga, utilitzant per contra àrees d'aparcament ordenat. Limitació de l'accés rodat a la platja de la Font de n'Alis a l'altura de l'aparcament proposat; aquesta limitació exclourà els transports públics, els ocupants de les edificacions, proveïdors i minusvàlids. Es regularà l'accés en funció de la temporada i l'afluència de públic. Sobre la xarxa de camins existents es podran efectuar les actuacions administratives o físiques necessàries per fer possible el pas de vehicles de servei del Parc o municipals entre l'accés de s'Amarador i el de Can Cano.
2. Necessitat de concentrar els usos de *pic-nic* en àrees concretes i condicionades expressament. No es considera convenient, per a la imatge de la zona, el determinar zones de *pic-nic*, però a la vegada cal ordenar aquest ús, ja existent. El futur Pla de Gestió del Parc determinarà la ubicació d'una Àrea Recreativa, dins del sistema d'Àrees Recreatives de la Conselleria d'Agricultura.

3. Adequació de sendes per a vianants, mitjançant senyalització, a les zones de bosc i garriga més usades per tal d'evitar la pressió antròpica dispersa. Les zones que requereixen aquesta actuació apareixen definides al plànol de *Propostes d'Ordenació*, plànol núm.10. Les zones de garriga que requereixen una delimitació de sendes per a vianants són les situades devora de les platges, és a dir, devora de la platja del Caló d'en Garrot, devora de la platja de s'Amarador, i dels accessos a la platja del Caló des Burgit.
4. No es contempla la possibilitat d'acampar a l'interior del Parc, sense perjudici de que es pugui dur a terme aquesta activitat a les propietats fora dels seus límits.
5. Existència de centres d'informació i d'interpretació per a informar dels recursos de que es pot fruir i de quina manera. Aquests serveis es podran complementar amb qualche tipus d'informació turística. Els criteris per a l'establiment d'aquestes infraestructures seran els següents:
  - S'habilitaran a restauraran edificis existents sense ampliacions significatives de volum.
  - El centre o centres seran creats en funció de les necessitats reals que es constatin, i no en previsió de futurs increments de visitants.
  - Les barraques del Cap des Moro i de l'aparcament de la Font de n'Alis seran d'habilitació prioritària amb funcions d'informació immediata als aparcaments i resguard dels respectius vigilants; la caseta de Can Cano tindrà funció de suport de les activitats d'educació ambiental. La proposta d'ubicació d'aquestes infraestructures es detalla al plànol núm.10 de *Propostes d'Ordenació*.
6. El centre d'acollida també pot ser complementat i potenciat mitjançant un centre de recuperació d'espècies com per exemple un centre per a la recuperació de rèptils, especialment de tortugues de terra, amb funcions d'educació ambiental. La ubicació recomanada es reflecteix al plànol de *Propostes d'Ordenació*, plànol núm.10.
7. Instal·lació de contenidors de fems a les zones més freqüentades.
8. Instal·lació d'un sistema de cartells informatius i educatius que impliquin al receptor amb el sistema natural. La ubicació d'aquests cartells ha de ser els punts de màxima aflluència i els punts en què es generen més agressions. Els cartells indicadors dels establiments turístics permesos quedaran sotmesos als criteris d'homologació que estableix l'Òrgan de Gestió del Parc.
9. La regulació cinegètica serà objecte d'un Pla d'Aprofitament Cinegètic, elaborat per l'Òrgan de Gestió, escoltada la Junta Rectora del Parc i l'Associació de Caçadors de Santanyí.
10. Regulació de l'aparcament dels vehicles de transport privat. Amb aquest fi, i amb l'objectiu d'ordenar aquesta necessitat i evitar l'estacionament i trànsit de vehicles per la garriga, és necessària la creació de zones d'aparcament. Se'n proposen dues, en terrenys propietat de la CAIB: una a l'accés provinent des Cap des Moro, l'extensió de la qual quedarà restringida a les necessitats reals i s'efectuarà amb el criteri d'afectar el mínim aquesta àrea mantenint la seva qualitat estètica, i una altra a l'accés de la Font de n'Alis. La ubicació recomanada queda reflectida al plànol núm.10 de *Propostes d'Ordenació*. A les immediacions des Caló des Burgit, l'aparcament es podrà situar fora dels terrenys del Parc. A la zona de Can Cano es podrà disposar d'una àrea d'estacionament per atendre les necessitats reals del centre d'interpretació.
11. Per a la regulació de la navegació i fondeig d'embarcacions s'estarà al que disposin els organismes competents, en especial a la normativa de la Demarcació de Costes, la "*Ley de Costas*" i Comandància Marina.
12. En el règim d'utilització de la zona de domini públic marítim-terrestre s'estarà al disposat per la "*Ley 22/1988, de 28 de julio, de Costas*".

3.1 DIRECTRIUS PER A L'ORDENACIÓ DE L'ÚS DIDÀCTIC I L'EDUCACIÓ AMBIENTAL

L'ús didàctic, especialment en matèria d'educació ambiental, es troba comprès als objectius de la conservació del patrimoni natural que és un principi rector del Pla (vegeu capítol IV.1). Aquest motiu origina la necessitat de potenciació de l'educació ambiental a l'àrea natural i des de l'àrea natural. Per aquest motiu s'han de determinar orientacions per a potenciar aquest ús, així com per mantenir-lo sense efectes nocius per al medi natural:

1. Control dels usos per grups massius, mitjançant autorització prèvia.
2. Centre o centres d'informació i centre d'interpretació, que es pot dotar amb una aula de natura per aprendre temes relacions amb la natura de l'àrea i de Mallorca. També es pot dotar de biblioteca bàsica. La ubicació recomanada es reflecteix al plànol de *Propostes d'Ordenació*, plànol núm. 10.
3. Centres de recuperació d'espècies animals o vegetals i inicialment de rèptils, tal com ja ha estat definit amb funcions didàctiques i d'educació ambiental. La ubicació recomanada es reflecteix al plànol de *Propostes d'Ordenació*, plànol núm.10.
4. Publicacions de les característiques de l'àrea per a difondre els recursos de què es pot fruir, així com la manera d'usar-los sense originar-ne la degradació. En aquestes publicacions és necessària la utilització de la toponímia correcta.
5. Sistema de Cartells informadors i indicadors. En aquest sistema és necessària la utilització de la toponímia correcta.
6. Establiment d'alguns itineraris didàctics, especialment els d'interès paisatgístic i biològic.
7. Establiment d'observatoris d'aus aquàtiques.
8. Publicació o difusió mitjançant altres mitjans de formació o d'educació, com són els jocs educatius, adhesius, escuts, postals...

3.2 DIRECTRIUS PER A L'ORDENACIÓ DE L'ÚS CIENTÍFIC I DE RECERCA

Sempre és beneficiós potenciar la recerca científica, sobre el territori i els seus recursos. Per aquest motiu es poden potenciar els convenis d'investigació i l'establiment de beques. La potenciació i regulació de la recerca és funció de l'òrgan de govern que s'estableixi.

L'òrgan rector ha d'autoritzar qualsevol programa de recerca.

Dins Mondragó és possible potenciar tres línies d'investigació bàsica; la primera sobre els seguiments dels efectes dels usos socials i de la gestió realitzada sobre els recursos naturals, per tal de poder optimitzar la gestió ambiental en d'altres zones d'interès.

La segona línia d'investigació es la de millorar el coneixement dels diferents processos que es donen a l'àrea natural, especialment els de les zones humides.

En tercer lloc, es promourà la utilització del Catàleg de Biodiversitat del Parc amb els diferents especialistes botànics i zoòlegs.

3.3 DIRECTRIUS PER A L'ORDENACIÓ DE L'ÚS AGRÍCOLA I RAMADER

L'ús agrícola i ramader ha estat un ús històric important, que ha configurat l'àrea de Mondragó i és, si més no, un element integrant del patrimoni cultural; per aquest motiu considerem un

objectiu preservar, garantir i potenciar l'explotació agrícola i ramadera per tal de mantenir les característiques estructurals del territori, del seu paisatge i de la seva població. Per aquest motiu presentem les següents directrius bàsiques:

1. Establiment de convenis de manteniment de marjades i parets seques, cases de roter i barraques de curucull amb els propietaris o amitgers, i amb alguna institució, com l'Escola de Margers...
2. Convenis de manteniment dels conreus. Contractes d'arrendament de la propietat de la CA.
3. Cal mantenir l'ús agrícola i ramader dins la seva àrea actual, evitant-ne l'abandonament no programat.
4. Es poden establir convenis per a l'abandonament si es considera necessari. Cal que s'implanti una reforestació programada en els esmentats casos, especialment quan a les proximitats es trobin comunitats vegetals d'interès.
5. Es pot mantenir i fomentar l'apicultura mantenint distàncies mínimes de les platges i zones de serveis (400 m.).
6. És necessari el manteniment de la recol·lecció d'alga de la platja, establint un calendari i horari de recol·lecció; la Posidonia i l'alga seran recol·lectades amb medis lleugers, que no suposin degradació o erosió de la platja, per ésser utilitzades prioritàriament als conreus del Parc o per ésser dispersades a les zones de major erosió previ netejament de les deixalles.
7. L'obertura de nous pous, igual com l'augment de les concessions, caldrà que sigui regulada, vigilada i informada per Servei Hidràulic de les Balears i autoritzada per l'òrgan rector. No s'ha de permetre l'increment de l'explotació de les aigües subterrànies, i especialment per a la transformació en nous reguius.
8. La pesca artesanal és compatible amb la conservació si està sotmesa a regulació. Pot ésser permesa en totes les seves modalitats, exceptuant la temporada estival dins de les cales.
9. No són compatibles amb la conservació del patrimoni natural, en principi, la creació de granges ni modificacions importants de l'estructura agrària, per la seva transcendència sobre l'estructura del paisatge.
10. No són compatibles amb la conservació del patrimoni natural la transformació de conreus de secà en conreus de reguiu, per la gran explotació a què estan sotmesos els aqüífers.
11. És especialment important la realització de projectes de reforestació programada abans d'iniciar l'abandonament de les terres, aquest fet es fa especialment necessari en els terrenys propietat de la comunitat autònoma, on cap la implantació de conreus poc productius però que necessitin poques atencions, com per exemple els garroverars.

3.4 ALTRES USOS INCOMPATIBLES

A continuació es presenta una relació d'usos incompatibles amb la conservació i millora del patrimoni natural i cultural. Aquests usos cal que estiguin sotmesos a prohibició, encara que excepcionalment puguin ésser autoritzats per l'òrgan rector. Per tal d'agrupar el conjunt d'usos incompatibles, apareixen usos incompatibles que ja han estat definits anteriorment:

1. Qualsevol activitat que pugui generar degradació o pèrdua del patrimoni natural o cultural a l'àrea de Mondragó.
2. L'obertura o ampliació de vials exceptuant els necessaris per al funcionament del Parc, especialment els que permetin la circulació del servei d'extinció d'incendis.
3. Els moviments de terres, exceptuant els necessaris per al funcionament del Parc i per a l'activitat agrícola o ramadera, amb autorització de l'òrgan de govern.
4. Usos industrials, en qualsevol modalitat.

5. Usos comercials o de serveis turístics fora dels locals o àrees predeterminades, amb regulació del seu horari. Qualsevol modificació aconsellable pot realitzar-se amb autorització de l'òrgan de govern.
6. L'activitat extractiva, dins la qual s'inclou l'extracció d'arena, marès o pedra de Santanyí, exceptuant-ne la d'alga de la platja, que cal que sigui sotmesa a regulació de tècniques, mitjans, dates i horaris.
7. L'abocament de residus líquids o sòlids.
8. L'abocament d'aigües residuals no depurades a la mar o a pous absorbents.
9. La captura, recol·lecció, amputació, mort o molèstia de qualsevol individu animal o vegetal, exceptuant-ne la caça regulada.
10. La recol·lecció d'ous.
11. La instal·lació de noves línies elèctriques, telefòniques i aèries de qualsevol tipus.
12. Qualsevol tipus de publicitat, fixa, mòbil o sonora. No s'entenen com a publicitat els cartells indicadors dels establiments turístics permesos.
13. Les maniobres militars, excepte les necessàries en cas de conflicte bèl·lic.
14. L'increment de les extraccions de les aigües subterrànies, excepte per a ús de les infraestructures del Parc sempre que representin volums poc significatius que no generin disminució de la qualitat de les aigües explotades, ni perjudici per a les zones humides.
15. La dotació de noves infraestructures turístiques o la implantació de les existents.
16. Qualsevol increment dels serveis turístics existents.
17. Qualsevol tipus d'actuació que minvi definitivament, temporalment o instantàniament les qualitats paisatgístiques de l'àrea.
18. Utilització massiva que comporti qualsevol tipus de degradació de la natura, com són les visites massives de turistes, agrupacions, escoles o grups d'esplai, sempre que no es facin amb autorització i respectant un conjunt de normes mínimes.
19. Circulació amb vehicles motoritzats i a cavall fora dels vials.
20. Qualsevol forma d'acampada.
21. Encendre foc fora dels llocs preparats o actuacions que puguin generar risc d'incendi. Determinació de la prohibició o recomanació, mitjançant cartells informatius d'evitar de fumar a zones de bosc i garriga.
22. L'estacionament de vehicles fora de les àrees d'aparcament.
23. La presència d'animals de companyia a les platges.
24. El trànsit de cans a lloure, excepte durant l'activitat cinegètica.
25. La navegació dins els estanys dels torrents sobre qualsevol tipus d'estructura.
26. La producció de renous innecessaris que puguin originar molèsties als usuaris de la zona o a la seva fauna, incloent-hi el funcionament d'aparells acústics (ràdios, cassettes), motivat per la degradació de la percepció de la qualitat paisatgística.
27. Les curses i qualsevol tipus de competició esportiva.
28. Instal·lació de noves explotacions ramaderes intensives (granges)
29. Qualsevol tipus d'explotació d'aqüicultura intensiva o extensiva.
30. La instal·lació de caseres d'abelles a les proximitats de les platges i zones de serveis (400m.).
31. Noves transformacions en reguius, que generin increments de les extraccions d'aigües.
32. La pràctica de la caça submarina.
33. Interdicció de la pesca esportiva per qualsevol mitjà a l'interior dels límits del Parc. El Pla d'Ús i Gestió establirà els límits per a la creació d'una zona de reserva marina.

4. DIRECTRIUS PER A L'ORDENACIÓ DE L'ÚS I GESTIÓ DEL PATRIMONI CULTURAL

4.1 DIRECTRIUS PER A L'ORDENACIÓ DE L'ÚS I LA GESTIÓ DEL PATRIMONI ARQUEOLÒGIC

Tal com ja s'ha exposat al capítol de descripció dels recursos culturals, existeix la possibilitat de trobar restes arqueològiques d'interès a diferents indrets dins de l'àrea protegida de Mondragó, possibilitat que fa recomanables els controls arqueològics en el cas de la realització de determinades actuacions.

1. Cal realitzar un control arqueològic en el cas de qualsevol remodelació del sòl al Cap des Moro, per tal d'evitar la possibilitat de destruir coves funeràries, i el seu parament, encara desconegudes.
2. Cal realitzar un control arqueològic en el cas de decidir d'emprendre qualsevol operació de dragat als torrents de s'Amarador o de ses Fonts de n'Alis, així com a les seves voreres, per evitar la possibilitat de destruir les restes de vaixell (delecte) que poguessin romandre o qualque dipòsit de materials arqueològics, ja que les característiques d'aquests torrents fan suposar-lo com un indret adequat per a l'ancoratge a èpoques antigues.
3. És convenient i necessària la senyalització, delimitació de l'àrea de protecció, així com la neteja dels diferents jaciments arqueològics recollits a l'inventari. Aquestes feines han d'ésser dirigides i supervisades per tècnics especialitzats. Ja que els jaciments arqueològics de Mondragó no tenen caràcter monumental ni extensiu, els treballs necessaris seran senzills i de cost baix.

4.2 DIRECTRIUS PER A L'ORDENACIÓ DE L'ÚS I LA GESTIÓ DEL PATRIMONI CULTURAL

Per tal de poder conservar el conjunt de patrimoni cultural, malgrat que dins el patrimoni cultural hom pot englobar aspectes paisatgístics, estètics i aspectes d'usos tradicionals, entre d'altres, centrarem en aquests capítols els aspectes que no són tractats a d'altres parts del Pla.

1. Cal que a tota la senyalització, així com a totes les publicacions i referències de l'àrea natural de Mondragó s'empri la toponímia correcta, considerada com a integrant del patrimoni cultural. Per aquest motiu s'aporta una revisió bàsica de la toponímia, que requerirà estudis d'ampliació per tal de garantir la conservació d'aquest patrimoni, que es troba en contínua recessió originada en els canvis d'ús del sòl i pel progressiu despoblaments dels coneixedors dels topònims.
2. Per a la conservació del patrimoni etnològic, format per elements arquitectònics tradicionals com són casetes de roter, casetes de curucull, pous, sínies i parets seques, entre d'altres, cal establir un pla de conservació, diferent segons la titularitat, ja sigui pública o privada, basat especialment en convenis per a la conservació i un sistema de sancions per a qualsevol acció que suposi la seva pèrdua o deteriorament.

5. PROPOSTES D'ACTUACIÓ I DE GESTIÓ ORIENTADES CAP A L'ÚS ÒPTIM

En aquest capítol es presenten un conjunt de propostes orientades a l'ús òptim, en alguns casos s'ha cregut convenient repetir informació ja exposada anteriorment. Malgrat tot, la finalitat d'aquest capítol és de complementar o de recolzar-hi les directrius per als diferents usos socials de Mondragó:

1. Igual que el parc natural de s'Albufera de Mallorca, cal estigui adscrit al servei de Conservació de la Naturalesa, de la direcció general d'Estructures Agràries i Medi Natural, de la Conselleria d'Agricultura i Pesca.
2. Dotació de la Junta Rectora del Parc, amb funcions d'assessorament, control i participació que exerceixi les seves funcions de manera autònoma i en coordinació amb la conselleria d'Agricultura.
3. Establiment d'un sistema d'organització interna i administrativa similar al dels altres parcs naturals de la comunitat autònoma (parc natural de s'Albufera de Mallorca), de forma que la gestió sigui homòloga i, en determinats aspectes, unificable. Es proposa el mateix sistema d'organització interna que el que té l'esmentat parc natural: direcció (o Òrgan de Govern o Òrgan Rector) i serveis (administratius, de conservació, de manteniment, de neteja, d'ús públic i de vigilància).
4. Les funcions específiques de cada equip cal que quedin definides al Pla d'Ús i Gestió, si s'adoptés la fórmula de protecció de Parc Natural.
5. Per motius d'eficàcia, algunes àrees de gestió poden ésser comunes amb les dels altres parcs de la Comunitat Autònoma, actuals o de futura creació, creant un sistema integrat dels parcs naturals.
6. Elaboració del Pla d'Ús i Gestió on es determinaran les normes generals i d'ús del Parc. Aquest pla serà aprovat pel govern de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears i serà revisat periòdicament.
7. El Pla d'Ús i Gestió detallarà les previsions de conservació i rehabilitació de les finques propietat del Govern Balear, que quedin incloses dins el Parc amb l'objectiu de recuperar el patrimoni natural o cultural que poguessin tenir.
8. El Pla haurà d'establir una normativa d'estètica i les característiques urbanístiques per a les noves construccions dins del Parc, i també per a les existents, on es limitin les altures màximes, els tipus de coberta, els materials de les façanes i els usos.
9. Elaboració del Reglament d'Ús, on quedin establerts de forma detallada els usos permesos a cada zona.
10. Al Decret de creació del Parc, cal fixar la normativa per a les transmissions, amb l'obligació de la seva notificació, amb el dret de tempteig i retracte i una dotació pressupostària amb aquest fi.
11. Establiment de la dotació dels mitjans econòmics.
12. Establiment del règim d'infraccions i sancions, al Decret de creació del Parc.
13. Millores per a la prevenció i extinció d'incendis, basades en la dotació i millora de les infraestructures necessàries, com són el sistema viari de comunicació interna, el sistema de comunicació per al Servei de Guarderia o la dotació de reserves d'aigua.
14. Creació d'infraestructures d'assistència sanitària per als usuaris, al Parc o fora. Aquestes infraestructures poden emprar-se de forma conjunta amb els nuclis turístics, si existeix una eficaç xarxa de comunicacions.
15. Pla de potenciació de les comunitats biològiques més valuoses, com són les zones humides, les dunes, l'alzinar o el savinar. Recuperar la vegetació dunar i sostreure de l'ús públic, a la platja de s'Amarador, les àrees potencialment ocupables per aquesta.

16. El Pla d'Ús i Gestió establirà la recuperació i protecció de les dues zones humides, Fonts de n'Alis i s'Amarador, així com la recuperació de la font de n'Alis, que dona nom a la cala i a la zona humida.
17. Establiment d'un règim de visites per a escolars i grups, que mitjançant concertació prèvia, puguin ser atesos i controlats.
18. Recuperació d'algunes mostres tradicionals.
19. Creació d'un sistema de limitació dels accessos respectant els drets de pas consolidats, aquestes limitacions s'han d'establir per als accessos marítims i per a l'accés de vehicles motoritzats.
20. Adequació d'una àrea recreativa dins el sistema d'Àrees Recreatives de la conselleria d'Agricultura i Pesca.
21. Revisió dels abocaments d'aigües residuals de les zones residencials i l'establiment d'un pla d'actuació.
22. Establiment de convenis d'actuació coordinats amb l'esmentat responsable de la zona de domini públic marítim-terrestre (*Demarcación de Costas*, del MOPU, o Conselleria d'Obres Públiques i Ordenació del Territori).
23. Recuperació o rehabilitació del niu de metralladores existent a la zona protegida, donant-li algun ús o impedit-hi l'accés a l'interior, per tal d'impedir que s'empri com excusat.
24. Recomanar a l'Ajuntament de Santanyí la revisió urbanística de les zones urbanes envoltades per l'àrea natural. És especialment necessària la revisió de les normes d'estètica, els sistemes d'evacuació de les aigües residuals i les característiques dels jardins.
25. Elaboració d'un projecte de creació de pantalles visuals per disminuir l'impacte paisatgístic originat per les característiques de les edificacions de les àrees urbanes.
26. Regulació de l'aparcament dels vehicles de transport privat.
27. Creació d'itineraris de vianants destinats a les tasques d'educació ambiental.
28. Adequació de sendes per a vianants, mitjançant senyalització, a les zones de bosc i garriga més usades.
29. Creació d'observatoris d'ocells, a les proximitats de les zones humides.
30. Creació d'un sistema de senyalització i informació, mitjançant cartells anunciadors amb informacions i recomanacions que impliquin l'usuari en les característiques del medi.
31. Creació de centres d'informació i d'interpretació.
32. Creació d'un servei de publicacions i difusió, des d'on es contribueixi a l'educació ambiental. Aquest servei pot ser comú amb d'altres parcs de la CAIB. Les funcions que ha d'assolir aquest servei són les de difusió de la necessitat de conservació del nostre patrimoni natural. Els mitjans seran els diferents vehicles de formació o educació, com són llibres, revistes, publicacions, jocs educatius, adhesius, escuts, postals...
33. Creació de documentació informativa de les característiques de l'àrea natural i dels usos compatibles.
34. Dotació d'un servei de vigilància de dotació suficient. Cal assenyalar la importància de la vigilància nocturna a l'època estival.
35. Creació d'un sistema de comunicacions per a millorar l'eficàcia del servei de Guarderia Forestal. Aquest sistema pot estar integrat amb els serveis de Parc, com per exemple el centre d'acollida o recuperació d'espècies.
36. Estudi de mesures per a la disminució del risc d'incendis. Vies d'accés, servei de vigilància i comunicació.
37. Convenis o concertacions per a mantenir els conreus propietat de la CAIB, per tal d'assegurar la seva existència.
38. Implantació de conreus amb poques exigències a algunes zones agrícoles propietat de la CAIB que hagin d'ésser abandonades per manca de rendibilitat.

39. Elaboració d'un Pla de Reforestació Programada, per a les zones agrícoles que hagin de ser abandonades per falta de rendibilitat, on es poden incloure aquelles que són propietat de la CAIB.
40. Recuperació de camins afectats per les torrentades.
41. Rehabilitació de les zones emprades per a l'abocament d'enderrocs.
42. Ubicació i manteniment de receptors de deixalles, establiment de convenis amb els explotadors dels serveis turístics.
43. Elaboració d'un pla per a l'eliminació de les línies aèries elèctriques, i d'altres.
44. Per a la conservació del patrimoni etnològic, format per elements arquitectònics tradicionals com són casetes de roter, casetes de curucull, pous, sínies i parets seques, cal establir un pla de conservació, diferent segons la titularitat, ja sigui pública o privada, basat especialment en convenis per a la conservació i un sistema de sancions per a qualsevol acció que suposi la seva pèrdua.
45. Programa de millora de la gestió de les aigües subterrànies. El desenvolupament d'aquest programa s'ha de fonamentar sobre el control del volum d'extraccions, sobre el control de possibles abocaments incontrolats i sobre el control de l'eficàcia de les molt nombroses fosses sèptiques. Aquesta millora de la gestió de les aigües subterrànies s'ha de fonamentar en l'estudi dels actuals recursos extrets, en inventari de pous, amb els seus sistemes mecànics de bombejament i també s'ha de fonamentar en la millora de l'eficàcia dels sistemes de vigilància i control existents, propugnant, des de la direcció del Parc, les actuacions conjuntes dels estaments responsables de l'administració.
46. Programa de gestió del patrimoni cultural. És necessari establir aquest programa fonamentat en la conservació i recuperació dels elements tradicionals més significatius, amb la creació de convenis, la delimitació i neteja d'alguns elements i amb la difusió de la conveniència del manteniment d'aquest patrimoni.
47. Programa de conservació del patrimoni toponímic, basat en la investigació i en la difusió correcta, en l'assessorament per a l'ús i en la vigilància de la correcció dels cartells indicatius.
48. Realització d'un estudi per avaluar les necessitats d'establir un règim socio-econòmic de compensació d'aquelles activitats que sigui necessari reduir.
49. Delimitació del territori propietat de la CAIB mitjançant fites.
50. Delimitació de la zona protegida mitjançant fites.
51. Realització de diferents estudis complementaris com són l'estudi complet de la toponímia, estudi de l'aforament dels usos massius, estudi dels riscos geològics i estudi de les mostres de l'arquitectura tradicional on es reculli l'estat de conservació de les mostres, l'ús actual i els propietaris. Alguns d'aquests estudis es poden realitzar mitjançant convenis amb els diferents col·lectius usuaris del Parc.
52. Proposta d'ubicació d'un Centre de Recuperació i Reproducció de tortugues. Aquests centre pot ser ampliat a la recuperació de qualsevol tipus d'espècie, i funcionar integrantment amb el centre d'educació ambiental, interpretació o informació.
53. Manteniment de les infraestructures turístiques en el seu nivell actual. Es mantindran, com a màxim, el nombre d'hamaques, quioscs, velomars i demés que existeixin actualment a les distintes platges.

6. PROPOSTA DE REGULACIÓ DE LES ACTIVITATS QUE HAURAN D'ÉSSER SOTMESES A ESTUDI D'AVALUACIÓ D'IMPACTE AMBIENTAL

La regulació de les activitats que hauran d'ésser sotmeses a estudi d'avaluació d'impacte ambiental és un objectiu mínim a assolir per un Pla d'Ordenació dels Recursos Naturals.

Per al bon funcionament del Parc, així com per a garantir la viabilitat econòmica de les activitats radicades a l'àrea natural, o per tal d'evitar riscos o problemes greus, pot fer-se necessària l'execució d'actuacions diverses, que amb el vist-i-plau de l'òrgan rector poden ser autoritzades, a més a més és aconsellable la realització d'estudis d'avaluació d'impacte ambiental per tal de determinar els efectes positius o negatius, així com facilitar la presa de decisions i establir mesures correctores.

Per tal d'adaptar la tramitació i tipologia de les AIA a la normativa de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears s'utilitza el mateix sistema de classificació previst al Decret 4/1986, de 23 de gener, d'Implantació i Regulació dels Estudis d'Avaluació d'Impacte Ambiental:

- Classificació segons el moment en què es redacten:
  - A1 AIA prèvies a la presa de decisions
  - A2 AIA prèvies a l'autorització
  - A3 AIA posteriors a l'autorització

- Classificació segons el seu grau d'aprofundiment:
  - B1 AIA detallada
  - B2 AIA simplificada
  - B3 AIA preliminar
  - B4 Informes de Medi Ambient

Moltes de les actuacions que normalment necessiten d'una AIA han estat classificades com a incompatibles amb els objectius proposats de conservació i millora del patrimoni natural i cultural, malgrat tot, poden existir situacions i necessitats no previsibles. En aquests casos l'Òrgan Rector tindrà capacitat d'exigir una AIA i de determinar el seu grau d'aprofundiment.

Per a determinades actuacions s'ha previst un grau d'aprofundiment variable de les AIA, que pugui adequar-se a la dimensió de cada actuació; l'Òrgan Rector determinarà l'esmentat grau d'aprofundiment. Quan el promotor de l'actuació sigui el mateix òrgan rector es recomana que aquesta actuació sigui informada per la direcció general de Medi Ambient.

També és recomanable que l'Òrgan Rector pugui demanar la realització de AIA prèvies a la presa de decisions (A1) abans d'autoritzar o promoure determinades actuacions, per tal de ponderar l'impacte de les diverses alternatives

EPÍLEG

1. Les qualitats de l'Àrea Natural d'Especial Interès de Mondragó, així com els usos socials d'aquesta zona, fan que la figura de protecció més adient per aquest territori sigui la de Parc Natural.
2. Es proposa excloure dels límits del Parc el sector oriental de l'àrea natural denominat sa Barca Trencada, per tractar-se d'una zona altament urbanitzada que no reuneix els requisits de naturalitat propis d'un parc natural.
3. Per tal d'adequar la nomenclatura de la figura de protecció escollida amb el bagatge toponímic, es recomana evitar el nom de Cala Mondragó, ja que és incorrecte; per aquest motiu es proposa com un nom adequat el de PARC NATURAL DE MONDRAGÓ.
4. A l'àrea estudiada s'han ubicat diferents recursos naturals i culturals que mereixen la conservació i la preservació, el més valuós dels quals és el recurs paisatgístic.
5. Les característiques físiques del territori de Mondragó, i especialment el seu paisatge, fan que aquesta zona tingui una clara vocació per als usos socials, el més important dels quals és l'ús recreatiu.
6. Per a poder garantir la conservació i preservació dels recursos naturals i poder fruit-ne sense provocar la seva destrucció, és del tot necessària l'ordenació dels diferents usos.
7. Com a objecte d'aquest Pla, s'han desenvolupat les directrius bàsiques per a l'ordenació dels esmentats usos, directrius que necessiten un ulterior desenvolupament al Pla d'Ús i Gestió.